

OHJAUKSEN YHTEISTYÖSUUNNITELMA TUUSULASSA 2007 - 2008

Hyrylän lukio

Kellokosken lukio

**Keski-
Uudenmaan
aikuislukio**

Hyväksymispäivä 10.5.2007

1. JOHDANTO	3
2. OHJAUKSEN JA YHTEISTYÖN NYKYTILA	3
2.1 Perusopetus	3
2.2. Toinen aste	4
2.3. Aikuislukio	4
2.4. Maahanmuuttajien koulutus	4
2.5. Erityistä tukea tarvitsevien ohjaus	4
2.6. Oppilas- /opiskelijahuolto	4
2.7. Niveltäminen	5
Yhteistyö ja ajoitus	5
Tiedottaminen	5
Tukioppilas-, tutor- ja mentortoiminta	5
Oppilas-/opiskelijahuollollisen tiedon siirto	5
3. PERUSKOULUN JA TOISEN ASTEEN YHTEISTYÖ	5
7. luokka	5
8. luokka	6
9. luokka	6
Toisen asteen oppilaitosten yhteistyö	6
Sairaalakouluyhteistyö	6
4. OPPILAITOSTEN YHTEISTOIMINNAN KEHITTÄMISHAASTEITA	6
Nivelvaiheet	6
Opiskelumahdollisuuksista tiedottaminen	7
Aikataulukysymykset	7
Yhteistyöverkoston rakentuminen ja kehittäminen	7
Maahanmuuttajat	7
Tietotekniikkaratkaisuja opinto-ohjaukseen	7
Työelämään tutustuminen	7
Tukioppilas-, tutor- ja mentortoiminta	8
5. LOPPUSANAT	8

1. JOHDANTO

Ohjauksen avulla tuetaan oppilasta/opiskelijaa suunnittelemaan ja toteuttamaan opintojaan ottaen huomioon kunkin ohjattavan omat opiskelun lähtökohdat ja mahdollisuudet. Ohjauksella pyritään tukemaan omassa oppilaitoksessa opiskelua sekä antamaan monipuolisesti sellaisia tietoja ja taitoja, joita tarvitaan seuraavaan opiskeluvaiheeseen tai työelämään siirryttäessä.

Lähtökohtana ohjauksen yhteistyösuunnitelman laatimiseksi Tuusulassa on ollut perus- ja toisen asteen lainsäädännön ja opetussuunnitelmien uudistaminen. Yhteistyön kartoittaminen ja kehittäminen liittyvät myös valtakunnalliseen ohjauksen kehittämishankkeeseen.

Yhteistyön tavoitteena on rakentaa ja vahvistaa ohjauksen verkostoa moniammatilliselle pohjalle. Yhteistyön avulla kartoitetaan opiskelun eri vaiheiden ohjauksen tarpeita ja toteutusta siten, että ohjauksesta muodostuisi opiskelijalle hyödyllinen jatkumo siirryttäessä kunnan alueella oppilaitoksesta toiseen. Tältä pohjalta ohjauksen ajatellaan alkavan jo alakoulusta ja sen monipuolisuuden merkityksen kasvavan opintojen edetessä nivelvaiheiden kautta seuraaville asteille. Tässä raportissa ohjauksen yhteistyötä kartoitetaan lähinnä perusasteen yläluokilla ja toisella asteella.

2. OHJAUKSEN JA YHTEISTYÖN NYKYTILA

Ohjaus nähdään jatkuvana prosessina, joka alkaa kouluiän kynnyksellä ja jatkuu oppilaan/opiskelijan koko opintopolun ajan. Ohjauksen kehityssuunta on kohti avoimempaa ammatillisuutta: psykologispainotteisen yksilöohjauksen rinnalle on noussut eri ammattialojen osaamista hyödyntävä verkostotyö. Lisäksi on yhä enemmän alettu korostaa ohjattavan aktiivisuutta ja vastuuta oman elämänsä suunnittelussa.

Oppilaitosten ohjaustoiminnassa ovat mukana kaikki ohjaus- ja opetustyötä tekevät henkilöt: rehtorit, opinto-ohjaajat, ryhmän- ja luokanohjaajat ja aineenopettajat. Ohjaustoiminnassa avustavat oppilas-/opiskelijahuoltohenkilöstö, koulusihteerit ja soveltuvin osin muukin henkilökunta sekä tukioppilaat, opiskelijatutorit ja -mentorit.

2.1 Perusopetus

Perusopetuksessa opiskelun ohjaus sekä kasvun ja kehityksen tukeminen toteutuvat opinto-ohjauksessa koko ajan, ammatillinen suuntautuminen pääasiassa 8.-9. luokan aikana. Perusopetuksen luokilla 1-6 oppilaanohjaus tapahtuu pääosin eri oppiaineiden tunneilla, aihekokonaisuuksiin ja koulun muuhun toimintaan liittyen luokanopettajan johdolla. Perusopetuksen luokilla 7-9 oppilaanohjaus on erillinen oppiaine, jonka opetuksesta vastaa oppilaanohjaaja.

Työelämään tutustumista eli TET -toimintaa järjestetään yläluokkien opinto-ohjauksessa 7. ja 8. luokalla koulujen sisäisen työelämään tutustumisen kautta (ns. työpalvelu); oppilaat toimivat esimerkiksi vahtimestarin ja keittiöhenkilökunnan apuna 1-3 päivää lukuvuoden aikana. 9. luokkien oppilailla on vähintään kahden viikon mittainen koulun ulkopuolinen työelämään tutustumisjakso.

Työelämään tutustumisen tavoitteena on tukea oppilaiden jatko-opintosuunnitelmia ja selkiyttää heidän ammatinvalinnallisia toiveitaan. TET -jaksot tarjoavat oppilaille omakohtaisia kokemuksia ja tietoja työelämästä ja siten auttavat motivoitumaan ja sitoutumaan omaan opiskeluun.

2.2. Toinen aste

Ohjauksen avulla pyritään tukemaan opiskelijaa niin, että hän omat mahdollisuutensa huomioon ottaen kykenee tekemään realistisia ratkaisuja siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään.

Yleissivistävällä toisella asteella painottuvat lukioaikainen ohjaus opintojen suorittamiseen ja ohjaus jatko-opintoihin. Ammatillisen toisen asteen ohjauksessa korostuu lisäksi ammatillinen suuntautuminen, oman ammatti-identiteetin kehittyminen ja työelämään sijoittumisen suunnittelu.

Ohjaus toisella asteella on monialaista yhteistyötä, johon opinto-ohjaajan lisäksi osallistuvat ryhmäohjaajat, aineenopettajat, rehtori. Erityistä tukea tarvitsevaa opiskelijaa autetaan yhteistyössä opiskelijahuollon kanssa.

2.3. Aikuislukio

Tuusulassa ei ole omaa aikuislukiota, mutta tuusulalaisilla toisen asteen opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Keski-Uudenmaan aikuislukion ja Järvenpään lukion aikuislinjan kursseille, mikäli se on opiskelun kannalta tarpeellista tai hyödyllistä.

Toisen asteen opiskelijoiden on neuvoteltava aikuislukion kurssien suorittamisesta ja korvaavuudesta oman koulunsa rehtorin, opinto-ohjaajan ja/tai aineenopettajan kanssa kunkin koulun käytänteiden mukaan.

2.4. Maahanmuuttajien koulutus

Tällä hetkellä Tuusulan kunnan alueella olevissa oppilaitoksissa on maahanmuuttajia suhteellisen vähän. Jokaisen maahanmuuttajan asiat käsitellään tapauskohtaisesti. Maahanmuuttajan ohjaaminen opiskeluun ja työelämään vaatii moniammatillista yhteistyötä.

Myös maahanmuuttajilla on yli kuntarajojen mahdollisuus osallistua aikuislukion tai ammatillisten oppilaitosten tarjoamiin opintoihin.

2.5. Erityistä tukea tarvitsevien ohjaus

Erityisohjausta voivat tarvita opiskelijat, joilla on oppimisvaikeuksia, mielenterveysongelmia, fyysisiä vammoja tai sairauksia tai jotka ovat vaikeassa elämäntilanteessa. Näihin ryhmiin kuuluvien ohjaus tulisi aloittaa hyvissä ajoin ennen jatko-opintoihin hakeutumista, koska ko. oppilaiden kohdalla saatetaan joutua sellaisiin aikaa vieviin toimenpiteisiin kuin esim. ammatinvalinnanohjaus ja -testaus työvoimatoimistossa ja koulutuskokeilut. Erityistä tukea tarvitsevien ohjaus ja opetus järjestetään yksilöllisesti.

2.6. Oppilas- /opiskelijahuolto

Uudet opetussuunnitelmat painottavat oppilashuollon hyvää toimimista opiskelijan tukemisessa erilaisissa ongelmatilanteissa. Opiskelun loppuunsaattamista tuetaan tarvittaessa yksilöllisin järjestelyin. Erilaiset opiskelun ongelmatilanteet voivat johtua mm. oppimisvaikeuksista, mielenterveysongelmista, fyysisistä sairauksista, päihdeongelmista, kulttuuri- ja kieliongelmissa tai opiskelijan muutoin vaikeasta elämäntilanteesta.

Kaikissa oppilaitoksissa pidetään säännöllisesti opiskelijahuollon kokouksia. Oppilaalle/opiskelijalle pyritään löytämään hänen vaikeuksiinsa tarkoituksenmukaisia tukitoimia kunkin oppilaitoksen mahdollisuuksien puitteissa. Oman oppilaitoksen tuen lisäksi moniammatillista tukea on mahdollista saada myös koulun ulkopuolisen tukiverkoston kautta. Tuusulan kunnassa on kokoontunut mm. ehkäisevän päihdetyön työryhmä, joka on kartoittanut päihdetyön tämänhetkistä tilannetta ja

kehittämistarpeita. Tuusulan nuorisoaseman palvelut on tarkoitettu alle 18-vuotiaille nuorille ja heidän perheilleen kaikissa päihteiden käyttöön liittyvissä asioissa.

Vaitiolovelvollisuuden rajat määrittelevät oppilasta/opiskelijaa koskevan tiedon siirtoa ja näin ollen joissakin tapauksissa saattavat vaikeuttaa opiskelijan ohjauksen järjestelyitä. Toisella asteella myös opintojen aikana saavutettava täysi-ikäisyys on otettava huomioon mm. asioidessa kodin kanssa. Oppilaitos voi tällaisessa tilanteessa käyttää asianomaisen kirjallista suostumusta tiedon välityksessä.

2.7. Niveltäminen

Koulutuksellisissa nivelvaiheissa (0-1, 6-7 ja 9-toinen aste) avaintekijöitä siirtymisen onnistumiselle ovat yhteistyö, ajoittaminen, tiedottaminen, oppilasta koskevan tiedon siirto sekä mahdollinen tukioppilas-, tutor- ja mentortoiminta.

Yhteistyö ja ajoitus

Nuorten ohjauksessa tehdään yhteistyötä huoltajien, eri oppilaitosten (edeltävien, saman asteen ja seuraavien oppilaitosten) sekä tarpeen mukaan myös oppilaitosten ulkopuolisten tahojen kanssa (esim. sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat). Tuusulan perusopetuksen ja toisen asteen oppilaitokset ovat ryhmityneet maantieteellisesti kolmen eri keskuksen ympärille (Hyrylä, Jokela, Kellokoski). Tämä kullakin pienellä alueella toimiminen mahdollistaa luontevan ohjauksen yhteistyön perus- ja toisen asteen välillä tutun lähiverkoston kautta.

Tiedottaminen

Opinto-ohjaajat tiedottavat oppilaille ja heidän huoltajilleen koulutusmahdollisuuksista, opiskelun sisällöistä ja valintojen suorittamisesta seuraavaa koulutusvaihetta varten.

Tukioppilas-, tutor- ja mentortoiminta

Tiedottamisessa, markkinoinnissa ja uusien opiskelijoiden alkuohjauksessa apuna voivat toimia myös tukioppilaat, tutorit tai mentorit kunkin koulun käytänteiden mukaan.

Oppilas-/opiskelijahuollollisen tiedon siirto

Tuusulalaiset opiskelijat hakeutuvat toisen asteen koulutukseen yli kuntarajojen. Opiskelun kannalta tarpeellisten tietojen siirtäminen tapahtuu tapauskohtaisesti sopimalla edeltävän ja vastaanottavan oppilaitoksen kesken.

3. PERUSKOULUN JA TOISEN ASTEEN YHTEISTYÖ

Perusopetuksen ja toisen asteen yhteistyön edellytyksenä on, että ohjauksen opetussuunnitelmiin sisältyy seuraavia osa-alueita. Tuusulan alueen peruskouluissa opinto-ohjauksen sisällöt eri vuosiluokilla poikkeavat jonkin verran toisistaan.

7. luokka

- mikä opiskelussa muuttuu yläluokille tultaessa (uudet oppiaineet, jaksojärjestelmä, koeviikko jne.)
- opiskelun vastuullisuus
- opiskelutaitojen kehittäminen
- ammattituntemuksen lisääminen

Eri oppiaineiden puitteissa voidaan tehdä vierailuja toisen asteen oppilaitoksiin. 7. luokkalaisia voidaan myös kutsua erilaisiin toisen asteen järjestämiin tilaisuuksiin. Luontevimmin tällainen yhteistyö toteutuu oppilaitoksessa, jossa yläluokat ja lukio toimivat samassa yhteydessä.

8. luokka

- omiin toiveammattaihin ja aloihin tutustuminen kirjallisen, video-, internet- tms. materiaalin perusteella
- koulutus rakenne
- toisen asteen koulutusvaihtoehtojen läpikäyminen

9. luokka

- itsearviointi- ja päätöksentekotaitojen kehittäminen
- Suomen koulutusjärjestelmä
- työelämään tutustumisen (TET) toteuttaminen
- työvoimatoimiston palvelut
- työelämätietous, työelämän ja koulutuksen kohtaaminen
- jatkokoulutuspaikan valinnassa huomioitavia asioita
- yhteishaku

8. ja erityisesti 9. luokka ovat otollista aikaa järjestää erilaisia yritys- ja oppilaitosvierailuja, tietoisuuksia jatko-opinnoista, työelämästä ja kummioppilastoimintaa ammatinvalinnallisen prosessin käynnistämiseksi.

Ammatilliseen koulutukseen valmistavat luokat

Tuusulassa ei ole omia lisäopetusta tarjoavia eikä ammatilliseen koulutukseen valmistavia luokkia, mutta tuusulalaiset nuoret voivat hakea lähikuntien valmistaviin koulutuksiin. Ne ovat hyvä vaihtoehto nuorelle, joka haluaa korottaa peruskoulun arvosanoja ja samalla vielä miettiä mahdollista jatkokoulutuspaikkaa.

Toisen asteen oppilaitosten yhteistyö

Tuusulalaisessa toisen asteen oppilaitoksessa opiskeleva voi erikseen sopimalla valita opintoja jostain toisesta toisen asteen oppilaitoksesta, myös yli kuntarajojen. Tuusulanjärven ammattiopistolla ja Hyrylän lukiolla on suunnitelma, jonka mukaan ammattiopistossa opiskelevan voi suorittaa kaksoistutkinnon. Aloitettua yhteistyötä kehitetään saatujen kokemusten perusteella esimerkiksi aikataulujen yhteensovittamisen ja aiempaa joustavamman kurssitarjonnan avulla.

Sairaalakouluyhteistyö

Sairaalakoulun kanssa tehdään yhteistyötä tarvittaessa.

4. OPPILAITOSTEN YHTEISTOIMINNAN KEHITTÄMISHAASTEITA

Keskustelujen pohjalta on löydetty mm. seuraavia yhteisiä aihealueita, joiden toteutumista on arvioitu ja päätetty ryhtyä kehittämään oppilaitosten välisessä yhteistyössä.

Nivelvaiheet

Tuusulassa nivelvaiheet 0-1 ja 6-7 hoituvat käytännössä hyvin. Esimerkiksi ala- ja yläkoulujen välillä on toimivia siirtopalaverikäytänteitä. Jatkossa on tarpeellista harkita erilaisten tiedonsiirtomahdollisuuksien soveltuvuutta perusasteen ja toisen asteen välille salassapitolainsäädännön puitteissa.

Opiskelumahdollisuuksista tiedottaminen

Tuusulassa on haasteena lisätä oman alueen toisen asteen oppilaitosten, varsinkin lukioiden, vetovoimaisuutta. Toisen asteen yhteistyöstä on olemassa Jokelan lukion rehtori Helena Kalmin tekemä selvitys (19.5.06). Selvityksessä on arvioitu erityisesti lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten välistä yhteistyötä.

Suuri osa ammatilliseen koulutukseen siirtyvistä opiskelijoista hakee monipuolisempia ammatillisia koulutusmahdollisuuksia naapurikunnista. Hyrylän koulukeskuksessa järjestetään vuodenvaihteessa 9. luokkalaisille ja heidän huoltajilleen tarkoitettu info-ilta, jossa kerrotaan tärkeimpiä asioita yhteishausta sekä opiskelusta lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Tilaisuuteen myös kutsutaan Tuusulan ja lähikuntien toisen asteen oppilaitoksia esittelemään omaa toimintaansa. Tätä tapahtumaa tullaan kehittämään edelleen, mahdollisesti koko päivän kestäväksi messutyypiseksi tilaisuudeksi.

Koska Tuusula on alueellisesti varsin laaja, myös toisen asteen oppilaitosten suorat infot esim. tuusulalaisille 9. luokille ovat hyvä tapa saada tietoa muista oppilaitoksista. Toisen asteen tutor-opiskelijoilla on jatkossa näkyvä osa oppilaitoksen markkinoinnissa.

Aikataulukysymykset

Opiskelijoiden kannalta olisi hyvä, että tuusulalaisten koulujen työajat ja jaksotukset olisivat keskenään samat ja samat kuin muissa lähiympäristön kouluissa (ainakin Järvenpää ja Kerava).

Yhteistyöverkoston rakentuminen ja kehittäminen

Toimijoiden on tärkeää tuntea oman ja lähialueen moniammatillisen yhteistyön mahdollisuudet (esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimi, nuorisotoimi, työvoimapalvelut jne.) Huomiota on tarpeen kiinnittää verkoston ajantasaisiin tietoihin. Yhteistyön rooli on tärkeä paitsi opintojen aikana, myös nivelvaiheissa. Opinto-ohjaajat pitävät yhteyttä alueen verkostoon yhteisten tapaamisten merkeissä.

Maahanmuuttajat

Tulevaisuudessa on ohjauksessakin tarpeen varautua maahanmuuttajaopiskelijoiden määrän kasvuun alueella.

Tietotekniikkaratkaisuja opinto-ohjaukseen

Opinto-ohjauksen yhtenä keskeisistä tavoitteista voidaan pitää sitä, että opiskelija itse oppii hakemaan ja käyttämään tarvitsemaansa koulutusta ja työelämää koskevaa tietoa. Nykyaikainen tietotekniikka voi parhaimmillaan tarjota erinomaiset tietolähteet. Oppilaitosten tulisi tarjota riittävät mahdollisuudet opiskelijoiden tiedonhankintaan. Myös koulukohtaisia verkkopalvelujen tarpeita aiotaan kartoittaa. Samalla kiinnitetään huomiota ohjauksen läpinäkyvyyteen ja ohjaustoiminnasta tiedottamiseen.

Työelämään tutustuminen

8. luokkalaisten TET -jaksoja on jo kokeiltu ja niiden mahdollisuuksia ja käytänteitä on tarkoitus arvioida tarkemmin.

Peruskoulun 9. luokkalaisille pyritään tarjoamaan enemmän ja erilaisia vaihtoehtoja kahden viikon mittaisen työelämään tutustumisjakson toteuttamiseksi. Tässä yhteydessä tutkitaan myös TET:in käyttöä tutustumisessa toisen asteen opiskeluun.

Lukiossa syventävä opinto-ohjauksen kurssi tarjoaa mahdollisuuksia erilaisten työelämään ja jatko-opintoihin tutustuttavien käytäntöjen kehittämiseen.

Tukioppilas-, tutor- ja mentortoiminta

Perusopetuksessa tukioppilastoimintaa on ollut jo joitakin vuosia, lukioissa työ on alkuvaiheessa. Ammatillisella puolella tutoropiskelijat toimivat uusien opiskelijoiden vastaanottajina, vertaistukijoina ja koulutuksista tiedottajina. Toimintaa kehitetään edelleen yhdessä oppilaskuntatoiminnan kanssa oppilaitoksen omien tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan.

5. LOPPUSANAT

Tämän työn lähtökohtana ovat olleet perus- ja toisen asteen lainsäädännön sekä opetussuunnitelmien uudistukset. Tämä työ on osa Keski-Uudenmaan Oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämishanketta, jonka taustalla on opetushallituksen laajempi hanke vuosille 2003 - 2007.

Koulutuksen yhteistyötä Tuusulassa vaikeuttavat oppilaitosten väliset pitkät etäisyydet. Toisaalta ammatillinen koulutus keskittyy lähinnä sosiaali- ja terveystieteiden koulutukseen, mikä osaltaan rajoittaa myös yhteistyön monipuolisuutta. Luontevimmin yhteistyö onnistuu samassa yhteydessä toimivien perus- ja lukiokoulutusten kesken. Toisaalta on tärkeää oman kunnan koulutustarjonnan vetovoimaisuudesta huolehtiminen, toisaalta yhteistyön kehittäminen varsinkin tilanteissa, joissa oman kunnan tarjonta ei riitä.

Tämä yhteistyösuunnitelman laatiminen on lisännyt ohjauksen verkostoyhteistyötä. Kehittämishaasteet ovat vaativia, mutta tarpeellisia, jotta lähialueen laajempi ohjauksellinen yhteistyö voisi edelleen kehittyä toimivammaksi.

Tämän suunnitelman ovat laatineet seuraavat henkilöt:

Lukuvuodeksi 2005 – 2006

Anna-Kaisa Turpeinen, opinto-ohjaaja, Hyrylän yläaste

Merja Hyvönen, opinto-ohjaaja, Hyrylän lukio

Marja Laurila, opinto-ohjaaja, Kellokosken lukio ja yläaste

Tarja Paakkinen, opinto-ohjaaja, Tuusulanjärven ammattiopisto

Tämän suunnitelman päivityksiä ovat tehneet seuraavat henkilöt:

Lukuvuodeksi 2006 – 2007

Merja Hyvönen, opinto-ohjaaja, Hyrylän lukio

Marja Laurila, opinto-ohjaaja, Kellokosken lukio ja yläaste

Maija-Liisa Sillanpää, opinto-ohjaaja, Tuusulanjärven ammattiopisto

Lukuvuodeksi 2007 - 2008

Merja Hyvönen, opinto-ohjaaja, Hyrylän lukio

Marja Laurila, opinto-ohjaaja, Kellokosken lukio ja yläaste

Minna Harsunen, opinto-ohjaaja, Hyrylän yläaste

Pirkko Haatainen, opinto-ohjaaja, Tuusulanjärven ammattiopisto

